

Informovaný souhlas

4.jarní konference prezidia ČAS

Současná legislativa v českém zdravotnictví

JUDr. Milada Džupinková, MBA

Souhlas s výkonem

- Úmluva o lidských právech a biomedicíně
Článek 5 Obecné pravidlo

Jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas.

Tato osoba musí být předem řádně informována o účelu a povaze zákroku, jakož i o jeho důsledcích a rizicích.

Dotčená osoba může kdykoli svobodně svůj souhlas odvolat.

Informace o zdravotním stavu a o navržených zdravotních službách

§ 31

- pacient musí být srozumitelným způsobem v dostatečném rozsahu informován o svém zdravotním stavu a o navrženém individuálním léčebném postupu a všech jeho změnách (dále jen „informace o zdravotním stavu“)
- pacient musí být informován o dalších zdravotních službách a dalších možných sociálních službách, které mohou zlepšit jeho zdravotní stav, zejména o možnostech sociální, pracovní a pedagogické rehabilitace
- pacientovi nebo osobě určené pacientem musí být umožněno klást doplňující otázky vztahující se k jeho zdravotnímu stavu a navrhovaným zdravotním službám, které musí být srozumitelně zodpovězeny
- informace je pacientovi sdělena při přijetí do péče a dále vždy, je-li to s ohledem na poskytované zdravotní služby nebo zdravotní stav pacienta účelné
- podává ošetřující zdravotnický pracovník způsobilý k poskytování zdravotních služeb, kterých se podání informace týká; ošetřující zdravotnický pracovník provede do zdravotnické dokumentace **záznam** o tom, že byla informace podána
- nepodá pacientovi, který v důsledku svého zdravotního stavu není schopen poskytované informace vůbec vnímat

Obsah informace o zdravotním stavu

§ 31

- o příčině a původu nemoci, jsou-li známy, jejím stadiu a předpokládaném vývoji
- o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaných zdravotních služeb, včetně jednotlivých zdravotních výkonů
- o jiných možnostech poskytnutí zdravotních služeb, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích pro pacienta
- o další potřebné léčbě
- o omezeních a doporučeních ve způsobu života s ohledem na zdravotní stav
- o možnosti
 - vzdát se podání informace o zdravotním stavu
 - určit osoby, kterým může být informace podána nebo které mohou být informovány o jeho zdravotním stavu, o možnosti jim udělit další oprávnění nebo vůči kterým může vyslovit zákaz o podávání informací o zdravotním stavu

Individuální léčebný postup

§ 3

- poskytování zdravotních služeb, včetně jednotlivých zdravotních výkonů, v logické a časové posloupnosti včetně jejich možných variant a metod
 - diagnostická rozvaha
 - návrh léčby, včetně léčebně rehabilitační péče a doporučení dalšího postupu při poskytování zdravotních služeb
 - léčebný režim, kterým se rozumí soubor opatření, která podporují léčbu a minimalizují její možná rizika, včetně doporučení úpravy životního stylu

Informace o zdravotním stavu a o navržených zdravotních službách – nezletilí/nezpůsobilí

§ 31

- u nezletilého pacienta nebo pacienta zbaveného způsobilosti k právním úkonům, nebo osobou s omezenou způsobilostí k právním úkonům tak, že není způsobilá posoudit poskytnutí zdravotních služeb, popřípadě důsledky jejich poskytnutí, právo na informace o zdravotním stavu a právo klást otázky náleží zákonnému zástupci pacienta i pacientovi
- pacientovi se informace a zodpovězení doplňujících otázek poskytne způsobem zohledňujícím jeho rozumovou vyspělost a aktuální schopnost informaci porozumět
- nezletilému pacientovi staršímu 15 let se informace a zodpovězení doplňujících otázek poskytne v plném rozsahu s výjimkou případů, kdy tento pacient není schopen v dostatečné míře porozumět významu a charakteru poskytovaných zdravotních služeb a jejich vlivu na jeho zdraví a života; pacientovi se v tomto případě informace a zodpovězení doplňujících otázek poskytne způsobem zohledňujícím jeho rozumovou vyspělost a aktuální schopnost informaci porozumět

Vzdání se informace o zdravotním stavu

§ 32

- pacient se může vzdát podání informace
- pacient může určit, které osobě má být podána
- povinnost sepsat **Záznam** o vzdání se podání informace o zdravotním stavu a určení osoby, které má být informace o zdravotním stavu podána, záznam podepíše pacient a zdravotnický pracovník
- k vzdání se podání informace o zdravotním stavu se nepřihlíží, jde-li o informaci, že pacient trpí infekční nemocí nebo jinou nemocí, v souvislosti s níž může ohrozit zdraví nebo život jiných osob

Zadržení informace o zdravotním stavu

§ 32

- informace o nepříznivé diagnóze nebo prognóze zdravotního stavu pacienta může být v nezbytně nutném rozsahu a po dobu nezbytně nutnou zadržena, lze-li důvodně předpokládat, že by její podání mohlo pacientovi způsobit závažnou újmu na zdraví
- takto nelze postupovat v případě, kdy
 - informace o určité nemoci nebo predispozici k ní je jediným způsobem, jak pacientovi umožnit podniknout preventivní opatření nebo podstoupit včasnou léčbu
 - zdravotní stav pacienta představuje riziko pro jeho okolí
 - pacient žádá výslovně o přesnou a pravdivou informaci, aby si mohl zajistit osobní záležitosti
- poskytovatel může v nezbytném rozsahu zadržet informaci o zdravotním stavu nezletilého/ nezpůsobilého pacienta jeho zákonnému zástupci, pěstounovi nebo jiné pečující osobě v případě podezření, že se tato osoba podílí na zneužívání nebo týrání nebo ohrožování zdravého vývoje tohoto nezletilého pacienta, lze-li předpokládat, že poskytnutím této informace by mohlo dojít k ohrožení pacienta

Souhlas s poskytováním zdravotních služeb

§ 34

- svobodný, je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku
- informovaný, je-li pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace o zdravotním stavu; souhlas se pokládá za informovaný také v případě, že se pacient podání informace vzdal
- písemná forma souhlasu se vyžaduje, pokud tak stanoví jiný právní předpis nebo pokud tak s ohledem na charakter poskytovaných zdravotních služeb určí poskytovatel
- na vyžádání je pacientovi poskytnuta kopie písemné formy souhlasu
- pokud u plánované péče po podání informace o zdravotním stavu uplynula doba delší než **30 dnů**, musí být tato informace podána opakovaně a pacient musí svůj souhlas potvrdit
- pacient může svůj souhlas s poskytnutím zdravotních služeb odvolat; odvolání souhlasu není účinné, pokud již bylo započato provádění zdravotního výkonu, jehož přerušování může způsobit vážné poškození zdraví nebo ohrožení života pacienta
- jestliže zdravotní stav pacienta nedovoluje vyjádření souhlasu, odvolání souhlasu nebo vyslovení nesouhlasu s poskytnutím zdravotních služeb požadovaným způsobem, zdravotnický pracovník zaznamená nepochybný projev vůle pacienta do zdravotnické dokumentace o něm vedené, uvede způsob, jakým pacient svou vůli projevil, a zdravotní důvody bránící pacientovi ve vyjádření požadovaným způsobem; **záznam** podepíše zdravotnický pracovník a svědek

Poučení pacienta a forma souhlasu pacienta

- předem
- svobodně (bez ovlivnění vůle, ne ve stavu tísně)
- řádně (srozumitelně, vhodně)

forma souhlasu

- výslovná – ústní, písemná
- konkludentní

Zástupný souhlas

§ 34

Jestliže pacient nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav vyslovit souhlas s poskytováním zdravotních služeb, a nejde-li o zdravotní služby, které lze poskytnout bez souhlasu,

- vyžaduje se souhlas osoby určené pacientem,
- není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, manžela nebo registrovaného partnera,
- není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, vyžaduje se souhlas rodiče,
- není-li takové osoby nebo není-li dosažitelná, vyžaduje se souhlas jiné osoby blízké způsobilé k právních úkonům, pokud je známa.

Souhlas s poskytnutím zdravotních služeb u nezletilých/nezpůsobilých

§ 35

- se souhlasem jeho zákonného zástupce, s výjimkou případů, kdy lze zdravotní služby poskytovat bez souhlasu
- vždy je však třeba zjistit názor pacienta, který je s ohledem na svůj věk/stav schopen vnímat situaci a vyjadřovat se
- vyjádří-li pacient svůj názor, **zaznamená** se do zdravotnické dokumentace; do zdravotnické dokumentace se rovněž zaznamená důvod, pro který nemohl být názor pacienta zjištěn
- bez souhlasu
 - z důvodů uvedených v tomto zákoně
 - z důvodů uvedených v tomto zákoně a jsou-li nezbytné k záchraně života nebo zdraví pacienta a odpírají-li rodiče nebo jeden z nich nebo jiný zákonný zástupce souhlas, rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující lékař nebo jiný zdravotnický pracovník, určený poskytovatelem
- poskytovatel vyloučí, má-li podezření, že je tento pacient zneužíván nebo týrán, popřípadě, že je ohrožován jeho zdravý vývoj, přítomnost osob (zákonného zástupce, pěstouna, osoby, do jejíž péče byl svěřen, osoby blízké) při poskytování zdravotních služeb, pokud jde o vyšetření za účelem vyloučení známek uvedených skutečností

Souhlas s poskytnutím zdravotních služeb u nezletilých

§ 35

Jde-li o nezletilého pacienta, jehož zákonnými zástupci jsou rodiče, vyžaduje se

- **souhlas obou rodičů,**

- a to k poskytnutí zdravotních služeb, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit další zdravotní stav pacienta nebo kvalitu jeho života

- **souhlas alespoň jednoho z rodičů,**

- a to k poskytnutí zdravotních služeb, které nejsou zdravotními službami které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit další zdravotní stav pacienta nebo kvalitu jeho života
- v případě, kdy pacient dovršil 15 let věku, lze mu zdravotní služby poskytované registrujícím poskytovatelem poskytovat bez zjišťování souhlasu zákonného zástupce, pokud zákonný zástupce s takovým postupem vyjádří písemný souhlas, který může podmínit následným informováním o poskytnutých zdravotních službách; písemný **souhlas** zákonného zástupce je součástí zdravotnické dokumentace vedené o nezletilém pacientovi

Bez souhlasu

- poskytovatel oznámí soudu do 24 hodin za účelem ustanovení opatrovníka, že
 - nelze získat k poskytnutí zdravotních služeb, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit další zdravotní stav pacienta nebo kvalitu jeho života, souhlas obou rodičů, nebo
 - názor pacienta na poskytnutí zdravotních služeb, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit jeho další zdravotní stav nebo kvalitu života a které nelze poskytnout bez souhlasu, je v rozporu s názorem jeho zákonného zástupce
- jde-li o zdravotní služby, které lze poskytovat bez souhlasu a jsou-li nezbytné k záchraně života nebo zdraví pacienta a odpírají-li rodiče nebo jeden z nich nebo jiný zákonný zástupce souhlas, rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující lékař nebo jiný zdravotnický pracovník, určený poskytovatelem
- u nezletilých nelze uplatnit princip dříve vysloveného přání

Revers

§ 34

Pacientovi,

- kterému byla podána informace o zdravotním stavu
- nebo se podání informace vzdal
- který odmítá vyslovit souhlas s poskytnutím zdravotních služeb, nejde-li o případ, kdy lze zdravotní služby poskytnout bez souhlasu
- je opakovaně podána informace o jeho zdravotním stavu v rozsahu a způsobem, ze kterého je zřejmé, že neposkytnutí zdravotních služeb může vážně poškodit jeho zdraví nebo ohrozit život

Jestliže pacient i nadále odmítá vyslovit souhlas, učiní o tom písemné prohlášení (revers).

Poskytování zdravotní péče bez souhlasu

§ 38

- pouze neodkladná péče
 - kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit; tím není dotčeno dříve vyslovené přání
 - léčba vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vší pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta
- nezletilému pacientovi nebo pacientovi zbavenému způsobilosti k právním úkonům lze poskytnout neodkladnou péči bez souhlasu zákonného zástupce
 - jde-li o případy léčby vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vší pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta
 - jde-li o zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví
 - pokud je u něj podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání
- jiné zdravotní služby, stanoví-li tak zákon o ochraně veřejného zdraví